

การจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับการประណอมข้อพิพาทในเขตจังหวัดชัยภูมิ

พรรณิ หงส์พันธ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่นในเขตจังหวัดชัยภูมิ 2) เพื่อสร้างรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับการประណอมข้อพิพาทในเขตจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางโครงการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับการประណอมข้อพิพาทในเขตจังหวัดชัยภูมิ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้นำท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการประណอมข้อพิพาทในตำบล/ชุมชน ทั้ง 16 อำเภอ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากตำบล/ชุมชน อำเภอละ 15 คน ทั้งหมด 240 คน ในเขตจังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านภูมิหลัง ประสบการณ์และการศึกษาในระบบ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตำแหน่งของผู้ประណอมข้อพิพาทส่วนใหญ่จะเป็นสารวัตรกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ที่มีบทบาทในการประណอมข้อพิพาทมีการใกล้ชิดเพื่อลดความขัดแย้งอาจเนื่องจากเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับคนในตำบล/ชุมชน

2. ด้านองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น ผลการวิเคราะห์ พบว่า องค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น มีความสำคัญมากในการจัดเตรียมการเพื่อฝึกอบรมการประណอมข้อพิพาท การเข้าใจเกี่ยวกับการประណอมข้อพิพาทในการประណอมข้อพิพาทควรจะเริ่มจากปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นการประណอมข้อพิพาทใด ๆ ในหมู่บ้านจะขึ้นอยู่กับผู้ที่มีวิสัยทัศน์และคุณวุฒิหรือผู้ที่นำเชื่อถือเป็นส่วนใหญ่ ผู้ประណอมข้อพิพาทควรทำงานร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ในตำบล/ชุมชน ข้อมูลที่เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการของชุมชน

¹ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

3. รูปแบบยุทธวิธีการจัดฝึกอบรมผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาท คิดว่าวิธีการที่เหมาะสมและสามารถปฏิบัตินั้น จัดฝึกอบรมหลังที่ได้รับมอบหมาย แต่งตั้งให้เป็นผู้ประνομข้อพิพาทปฏิบัติงาน จัดฝึกอบรมเมื่อผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาท เข้าปฏิบัติหน้าที่แล้วการฝึกอบรมก่อนผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาทจะปฏิบัติหน้าที่ควรฝึกอบรมก่อนจะปฏิบัติหน้าที่ต้องจัด 6 วัน การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือฝึกอบรมทบทวน หรือ ฝึกอบรมเพิ่มเติม นั้นควรจัดในการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติ โดยคำนึงถึงสถานที่และค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม ทั้งงบประมาณส่วนบุคคลและงบประมาณจากส่วนกลาง

คำสำคัญ : การประνομข้อพิพาท, รูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรม

ABSTRACT

This study is aimed to 1) study all factors including background, experience and education trainings provided for the local leaders in Chaiyaphum Province and 2) to create new strategy and formats of local leadership trainings concerning the compromise of disagreement within Chaiyaphum Province area. It has been anticipated that this study can be of advantages for creating the structure of local leadership training project particularly regarding the compromise of disagreement of all participants in Chaiyaphum areas. Data has been collected from local leaders in 16 district areas through sample random from sub-districts/communities in districts with 15 leaders in each district in Chaiyaphum Province and total 240 leaders were selected. The study method of investigation and interview has been used in this study.

From the study, these following results have been found:

1. From analyzing the background, experience and education, it has been found that the duty in compromising arguments is usually taken by the sub-district headman and the headman who have responsibility to reduce all disagreements among people in community because they have close relationship with all those people living in the villages.

2. Concerning the humanitarian in community leaders, it has been found that the humanitarian in community leaders is the most significant for their preparation to be trained in the compromising arguments and understanding the disagreements. To compromise all those disagreements, they first start from realizing all problems and needs of those people in the community. The success of disagreement compromising depends on leaders' seniority and their reliable competency. Therefore, the people who take action in compromising disagreements should have worked with some groups of community agencies where community information could have been learnt.

3. The leadership training format and strategy concerning compromising disagreements or the disagreement compromising committee that has been appropriately selected according to their ability was provided after the committee had been appointed to reduce all concerned disagreements. The training had been

organized to all appointed the disagreement compromising committee 6 days before the action was taken. Other trainings and its reviews during their duties or additional trainings can be provided during the action period depending on location and appropriate personal and office budget and expenditure.

Keywords : Compromising disagreements, Leadership training format and strategy

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมา การบริหารจัดการบ้านเมือง ทั้งในระดับส่วนกลางและระดับท้องถิ่น มีการแบ่งแยกระหว่างภาคราชการและภาคเอกชน ในลักษณะต่างคนต่างทำ โดยสิ้นเชิง โดยยึดภาคราชการเป็นศูนย์กลาง ลักษณะนี้ก่อให้เกิดการสะสมปัญหาต่าง ๆ ตามมา ซึ่งไม่สนองตอบต่อความต้องการของชุมชนและสังคมโดยถ้วนถึง ทำให้แนวทางการคิดใหม่ทำใหม่เกิดขึ้น คือ การกระจายอำนาจการบริหารราชการลงสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ให้ท้องถิ่นมีรายได้จากภาษีเป็นของตัวเอง มีอำนาจในการตัดสินใจและสามารถแก้ปัญหาของตัวเองได้มากขึ้น จากรูปแบบของการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนรู้จักดูแลกันเอง มีการสร้างเครือข่ายระหว่างกันนำไปสู่สังคม ที่พึ่งพาตนเองในรูปแบบประชาธิปไตย ที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองในการสร้างกฎเกณฑ์ในท้องถิ่น รวมถึงภาษาทางยุติปัญหาข้อพิพาทในชุมชน ซึ่งแนวคิดใหม่ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชนและคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐในการสร้างความสงบสุขขึ้นในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่เสียสละ เสียเวลาในการทำหน้าที่เป็นคนกลางไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน เพื่อลดข้อพิพาทให้มาพบเพื่อเจรจาตกลงกันอย่างฉันทามิตร ไม่มีการตัดสินใจว่าฝ่ายใดแพ้หรือชนะทำให้ลดความรู้สึกเคียดแค้นที่คู่พิพาทมีต่อกันและเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกันแทน อันเป็นการเสริมสร้างความสงบสุขและความสามัคคีของคนในหมู่บ้านตลอดทั้งความมั่นคงทางเศรษฐกิจการเมือง และสังคมของประเทศชาติในที่สุด¹

แนวทางในการคิดใหม่ทำใหม่ คือ การกระจายอำนาจการบริหารราชการลงสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ให้ท้องถิ่นมีรายได้จากภาษีเป็นของตัวเอง มีอำนาจในการตัดสินใจและสามารถแก้ปัญหาของตัวเองได้มากขึ้น ซึ่งยกตัวอย่างกรณีเกิดข้อพิพาทในชุมชน ผู้นำชุมชนมีบทบาทในกระบวนการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท คู่กรณีจะเจรจาต่อรองกันโดยผู้นำชุมชนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท และจะเป็นคนที่คอยประสานความเข้าใจให้กับทั้งสองฝ่ายและในขณะเดียวกัน ก็จะต้องพยายามเสาะแสวงหาหนทางแก้ไขปัญหานั้นที่ทั้งสองฝ่ายอาจจะยอมรับได้มาเสนอ บ่อยครั้งที่ข้อพิพาทขัดแย้งมีสาเหตุจากเรื่องเล็กน้อยเหมือนน้ำผึ้งหยดเดียวแต่เนื่องจาก เมื่อคู่กรณีทะเลาะวิวาทกันแล้ว เรื่องเล็กน้อยนั้นจึงได้บานปลายลุกลามเป็นเรื่องราวใหญ่โต ประกอบกับคู่กรณีทั้งสองฝ่าย อาจจะมีความรู้สึกและอารมณ์ร่วมไปกับสถานการณ์ ที่เผชิญอยู่ทำให้ไม่สามารถมองเห็นวิธีการแก้ไขปัญหานั้นได้ แต่สำหรับผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งเป็นคนกลางที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับเรื่องที่พิพาท

¹ กระทรวงยุติธรรม, กฎหมายสามัญประจำบ้าน, 2548.

ย่อมไม่เกิดความรู้สึกและอารมณ์ร่วมไปกับเหตุพิพาทหนัก ผู้ไกลเกลี่ย จึงอาจจะมองเห็นปัญหาได้ทะลุปรุโปร่งมากกว่า ซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาก็จะเป็นเพียงเรื่อง ที่เหมือนเส้นผมบังภูเขาเท่านั้น เพียงแต่คู่กรณีลืมนึกถึงไป นอกจากนั้นการที่ผู้ไกลเกลี่ยเป็นคนกลางที่ไม่มีส่วนได้เสีย หากผู้ไกลเกลี่ยเสนอหนทางแก้ไขปัญหาอย่างไรไป คู่กรณีมักจะมีความหวาดระแวงน้อยกว่าว่าข้อเสนอดังกล่าวจะมีนัยอะไรแอบแฝงอยู่หรือไม่ ดังนั้นจึงมีโอกาสมากกว่าที่คู่กรณีจะยอมรับข้อเสนอที่ผู้ไกลเกลี่ยต้องมีความสมเหตุสมผลและเป็นที่ยอมรับได้ของทั้งสองฝ่าย²

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคนในท้องถิ่น เพราะผู้นำท้องถิ่นจะเป็นแกนนำในการพัฒนาในด้านต่างๆ ทำให้หมู่บ้านได้รับการพัฒนาและเกิดความเจริญในด้านต่างๆ ด้วยดี ซึ่งส่วนใหญ่แล้วคนในหมู่บ้านหรือชุมชน จะให้การยอมรับนับถือและเป็นบุคคลที่มีความพร้อมจะเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำให้ประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ฉะนั้นผู้นำควรมีความรู้ ความสามารถ และมีความชำนาญที่หลากหลาย เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยเฉพาะเรื่องปัญหาความรุนแรงในสังคมปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์ คือ การทะเลาะวิวาท การขัดแย้งกันในสังคมก่อให้เกิดความบาดหมางใจและก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ซึ่งผู้นำในท้องถิ่นจะต้องประเมินข้อพิพาทก่อนเป็นอันดับแรกก่อนจะถึงศาล จะต้องใช้ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำอย่างมากในการทำภารกิจดังกล่าว เพื่อพัฒนาสังคมให้คนที่มีความประพฤติดี เป็นที่ต้องการของคนในชุมชน หมู่บ้านในท้องถิ่น จำเป็นต้องจัดหารูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมให้กับผู้นำท้องถิ่น ฉะนั้นผู้ทำการศึกษาวิจัย จึงสนใจเกี่ยวกับการจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับประเมินข้อพิพาทในเขตจังหวัดชัยภูมิ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของแต่ละชุมชนหมู่บ้านและเป็นที่ต้องการของคนในชุมชน หมู่บ้าน สร้างชุมชน หมู่บ้านให้เข้มแข็ง เพื่อพัฒนาประเทศชาติให้เจริญสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรมของผู้นำท้องถิ่นในเขตจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อสร้างรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับการประเมินข้อพิพาทในเขตจังหวัดชัยภูมิ

²กระทรวงยุติธรรม, กฎหมายสามัญประจำบ้าน, 2548.

แนวคิดทฤษฎีที่สำคัญ

การจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับการประนอมข้อพิพาทในเขตจังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยถึงการจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในเขตอำเภอ 16 อำเภอ จังหวัดชัยภูมิ ต่อการพัฒนาในท้องถิ่นเกี่ยวกับการประนอมข้อพิพาท ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานในจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการประนอมข้อพิพาทเพื่อลดความขัดแย้งในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำและแนวคิดการจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีและคุณลักษณะผู้นำ
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยและการประนีประนอมข้อพิพาท
4. แนวคิดเกี่ยวกับการยุทธวิธีการจัดการความขัดแย้ง
5. แนวคิดเกี่ยวกับยุทธวิธีและยุทธศาสตร์
6. การฝึกอบรม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

องค์ประกอบด้านภูมิหลัง

ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์และการศึกษาอบรมผู้นำท้องถิ่น
 - ภูมิหลัง,ระดับการศึกษา,ประสบการณ์
 - การฝึกอบรมนอกระบบสถาบัน
 - ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน
 - แหล่งอารยธรรม
2. องค์ประกอบเชิงมนุษย์
 - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประนอมข้อพิพาท
 - ความรู้เกี่ยวกับแหล่งให้ความช่วยเหลือในชุมชน
 - ความเป็นผู้นำ
 - ความซื่อตรงต่อหน้าที่
 - ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะประนอมข้อพิพาท
 - ความเชื่อมั่นในตนเอง
 - ทักษคติแบบประชาธิปไตย

ตัวแปรตาม

รูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น

ประกอบด้วย

- เวลา, สถานที่, ค่าใช้จ่าย
- เนื้อหาสาระ
- วิธีสอนและการจัดกิจกรรม

การจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับการประนอมข้อพิพาทในเขตจังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ กลุ่มประชากรของการวิจัยนี้ คือ ผู้นำท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น สำหรับผู้นำท้องถิ่นนั้นมีหลายประเภท ทั้งผู้นำท้องถิ่นประเภทที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการแต่การวิจัยนี้มุ่งศึกษาวิจัยผู้นำท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการประนีประนอมข้อพิพาทของคนในชุมชน/ตำบล สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) สำหรับผู้นำที่เคยประนีประนอมบุคคลในชุมชน/ตำบลบ่อยครั้งมากที่สุดแต่ละเขตอำเภอในจังหวัดชัยภูมิ ในแต่ละอำเภอทั้งหมด 16 อำเภอ ๆ ละ 15 คน ทั้งหมด 240 คน

2. เครื่องมือ/ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาวิจัยโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่ยกมาข้างต้นในบทที่ 2 เป็นแนวทางดังนี้

ตัวแปรตาม คือ รูปแบบยุทธวิธี การจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับการประนีประนอมข้อพิพาทในเขตจังหวัดชัยภูมิ

ตัวแปรอิสระ ได้แบ่งออกเป็นสามลักษณะคือ

1) องค์ประกอบด้านภูมิหลัง ประสบการณ์ และการศึกษาอบรมผู้นำท้องถิ่น

1.1) ภูมิหลัง ได้แก่ อายุ อาชีพ ประสบการณ์ และระดับการศึกษา ของผู้นำท้องถิ่น

1.2) การฝึกอบรมนอกระบบสถาบันของผู้นำท้องถิ่น

1.3) ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนของผู้นำท้องถิ่น

1.4) แหล่งอารยธรรมของผู้นำท้องถิ่น

2) องค์ประกอบเชิงมนุษย์ คุณลักษณะ 11 ประการ

1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประนีประนอมข้อพิพาท

2) ความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในชุมชน

3) ความเป็นผู้นำ

4) ความซื่อตรงต่อหน้าที่

5) ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะประนีประนอมข้อพิพาท

6) ความเชื่อมั่นในตนเอง

7) ทักษะคติแบบประชาธิปไตย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เช่น ตำรา วารสาร บทความ หนังสือ รายงาน การวิจัย วิทยานิพนธ์และเอกสารอื่น ๆ

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยการแจกแบบสัมภาษณ์ ผู้นำท้องถิ่น ผู้วิจัยลงพื้นที่ เข้าไปในชุมชนเพื่อการสำรวจข้อมูล โดยการทำความคุ้นเคยกับกำนัน ของหมู่บ้านหรือผู้นำชุมชน ที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง และติดต่อและเลือกผู้ช่วยสัมภาษณ์เป็นคนในพื้นที่ ซึ่งการออกสำรวจเบื้องต้นและการทำความรู้จักกับผู้นำหมู่บ้าน เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเก็บข้อมูลในตอน มีการเตรียมตัวผู้ช่วยสัมภาษณ์ โดยชี้แจงให้เข้าใจเกี่ยวกับการศึกษางานวิจัยโดยทั่ว ๆ ไป แล้วทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์ โดยให้ศึกษาข้อความ แต่ละข้อเพื่อให้เข้าใจรูปแบบของคำถาม ความหมายของถ้อยคำภาษา ความมุ่งหมายที่ต้องการถาม ตลอดจนคำตอบที่คาดว่าจะได้รับ และจัดทำตารางสัมภาษณ์และการเดินทาง แล้วนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ที่จะสัมภาษณ์กับกำนันหรือผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยการใช้แบบสัมภาษณ์ เนื่องจากมีคำถามแบบปลายเปิดจะต้องมีการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเอาคำตอบของทุกคนมาพิจารณาจัดเข้าประเด็นเดียวกัน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ตรวจความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หาค่าสถิติพื้นฐาน และแยกประเภทตามวัตถุประสงค์ นำมาอภิปรายผล

สรุปผลและอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประณอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประณอมข้อพิพาทในด้านภูมิหลัง พบว่า

1.1 ตำแหน่งของผู้ประณอมข้อพิพาท ส่วนใหญ่จะเป็นสภาวัดกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ที่มีบทบาทในการประณอมข้อพิพาท เมื่อมีการไกล่เกลี่ยเพื่อลดความขัดแย้งอาจเนื่องจากเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับคนในตำบล/ชุมชน อาชีพหลักส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพเกษตรกรและอาชีพรับราชการ อายุอยู่ช่วงระหว่าง 51-60 ปี และ 41-50 ปี และ ประสบการณ์และระดับการศึกษา เป็นช่วงที่เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะมีความสามารถในการไกล่เกลี่ยส่วนอายุของการเป็นผู้ประณอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประณอมข้อพิพาทนั้นจะปฏิบัติหน้าที่ในช่วงระยะเวลา 11-15 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นาน แสดงถึงความเป็นผู้ที่มีความสามารถในการไกล่เกลี่ยหรือเป็นที่ยอมรับของคนในตำบล/ชุมชน ระดับทางการศึกษา ผู้ประณอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประณอมข้อพิพาท ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระบบระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าถึง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า และ ระดับปริญญาตรี ระดับการศึกษายังไม่สูงเท่าที่ควรเนื่องจากส่วนใหญ่ผู้ที่มีบทบาทในการประณอมข้อพิพาทเป็นสภาวัดกำนันและผู้ใหญ่บ้าน อยู่ช่วงวัย 51-60 ปีส่วนใหญ่

จะสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าและไม่ศึกษาต่ออาจเนื่องจากเรื่องวัยวุฒิแต่ก็มีผู้ที่พัฒนาตนเองโดยการศึกษาเล่าเรียนต่อในภาคพิเศษแต่เป็นส่วนน้อย

1.2 การฝึกอบรมการประชุมสัมมนาผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาท ส่วนใหญ่เคยผ่านการฝึกอบรมการประชุมสัมมนา จำนวน 2 ครั้ง ซึ่งเป็นที่น่าแปลกใจสำหรับการผ่านการฝึกอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการประνομข้อพิพาท ส่วนใหญ่ผู้มีบทบาทที่เกี่ยวข้องจะผ่านการฝึกอบรมสัมมนาน้อย อาจเนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายและเป็นเรื่องที่ยากประชาชนไม่ค่อยสนใจ และในการฝึกอบรมส่วนมากจะมีเฉพาะส่วนกลางหรือไม่ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายเองในการอบรมสัมมนาให้ได้รับความรู้เพิ่มจึงเป็นเหตุให้มีการเข้าร่วมน้อย และการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายระยะสั้นผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประโนมข้อพิพาท ส่วนใหญ่ไม่เคยศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรระยะสั้น ๆ ทางด้านกฎหมายถึงเรียนแต่ไม่จบ ทำให้มีความรู้ในการประνομข้อพิพาทน้อย การระงับความขัดแย้งในสังคมมีผลสำเร็จน้อยลงประสบการณ์จากการทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน ผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประโนมข้อพิพาท ส่วนใหญ่ เคยทำงานร่วมกับภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นการร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขปัญหาสังคมได้การเยี่ยมเยียนแหล่งความรู้ทางด้านวิชาการ ผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประโนมข้อพิพาท ส่วนใหญ่เคยไปเยี่ยมเยียนแหล่งความรู้ต่าง ๆ ถึง 2 ครั้ง เช่น สำนักงานอัยการจังหวัด ศาลยุติธรรม เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการประนีประนอมข้อพิพาท

1.3 ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชนการรับฟังวิทยุปรากฏว่าผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประโนมข้อพิพาท ส่วนใหญ่ฟังวิทยุเกือบทุกวัน สำหรับรายการวิทยุที่ผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประโนมข้อพิพาทชอบฟังรายการ กีฬา รายการสารคดี-ความรู้ การชมกีฬาเป็นรายการชนิดหนึ่งที่คนในตำบล/ชุมชน ชอบดู คือ ฟุตบอลและมวย ทำให้สามารถใช้สาระนี้เป็นตัวเชื่อมในพูดคุยได้เมื่อมีการใกล้เกลี่ยเพราะเวลาดูรายการที่เป็นที่ชื่นชอบจะดูกันเป็นกลุ่ม ๆ และเป็นกลุ่มใหญ่ สามารถพูดคุยกันได้ง่ายขึ้น การรับหนังสือพิมพ์รายวันหรือวารสารผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประโนมข้อพิพาท ส่วนใหญ่รับเป็นประจำโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในศาลาหมู่บ้านที่มีไว้ให้คนในตำบล/ชุมชนได้อ่านเป็นประจำ การฟังข่าวสารจากคำบอกเล่าของคนอื่น ผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประโนมข้อพิพาท รับฟังข่าวสารจากคำบอกเล่าของผู้อื่นเป็นจำนวนมาก เนื่องจากคนในตำบล/ชุมชน จะสนิทใกล้ชิดกันการรับฟังคำบอกเล่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่คนติดต่อสื่อมวลชน ผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประโนมข้อพิพาท ส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อมีประโยชน์มากที่สุด สื่อเป็นตัวช่วยให้หูตากว้างไกลและทันโลกทันเหตุการณ์

1.4 ความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรม การเข้าไปในแหล่งที่เป็นอารยธรรม โดยเฉพาะในอำเภอและอำเภออื่น ๆ นั้นในรอบปีที่ผ่านมาผู้ประνομข้อพิพาท หรือ คณะกรรมการประνομข้อพิพาท ต่างเคยเข้าไปในอำเภอเพื่อทำกิจกรรมหรือภารกิจต่าง ๆ เพราะส่วนใหญ่เป็นสารวัตรกำนันและผู้ใหญ่บ้านต้องมีกิจกรรมหรือภารกิจที่ต้องดำเนินการในเขตอำเภอตลอดเวลา และการเข้าไปในตัวจังหวัดและจังหวัดอื่น ๆ ในรอบปีที่ผ่านมา ผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาทส่วนใหญ่เคยไปประมาณ 5-6 ครั้ง ซึ่งถือการมีความสัมพันธ์กับแหล่งอารยธรรมยังมีน้อย โดยเฉพาะในตัวจังหวัดเป็น แหล่งอารยธรรมที่มีความเจริญและทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ต้องนำมาปรับปรุงแนวคิดและการปฏิบัติต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การเข้าไปกรุงเทพฯ ปรากฏว่า ผู้ประνομข้อพิพาทหรือ คณะกรรมการประνομข้อพิพาท ส่วนใหญ่ เคยไปกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่เป็นการไปเพื่ออบรม และร่วมกิจกรรมทางด้านการเมืองการไปต่างประเทศผู้ประνομข้อพิพาทคณะกรรมการ ประνομข้อพิพาทไม่เคยไปต่างประเทศเลย มีส่วนน้อยที่เคยเดินทางไปต่างประเทศ แต่จะไปในลักษณะไปท่องเที่ยวในแถบเอเชียเสียส่วนใหญ่ คุณลักษณะของผู้ประโนม ข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประโนมข้อพิพาทที่ดี คำตอบของคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ คุณลักษณะของผู้ประโนมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประโนมข้อพิพาทที่ดี ปรากฏว่า เมื่อจัดคำตอบเป็นประเด็นสำคัญแล้ว จะได้คุณลักษณะที่ดีของผู้ประโนมข้อพิพาทหรือ คณะกรรมการประโนมข้อพิพาทที่ดีทั้งสิ้น 10 ประการเรียงลำดับความสำคัญจากมาก ไปหาน้อย คือ ผู้ประโนมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประโนมข้อพิพาทส่วนใหญ่ เห็นว่า ความเป็นกลาง ความยุติธรรมซึ่งเป็นที่พึ่งพาอาศัยของชาวบ้านเป็นคุณลักษณะที่ดีของผู้ ประโนมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประโนมข้อพิพาท มีความรู้ด้านกฎหมายที่ใช้ในชีวิต ประจำวันมีความซื่อสัตย์ สุจริต ตรงไปตรงมา

วางตัวดีเป็นที่เคารพของชาวบ้าน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เสียสละเพื่อส่วน ร่วมและมีความโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี และประการสุดท้ายผู้ที่ทำการประโนมข้อพิพาทหรือ คณะกรรมการประโนมข้อพิพาทต้องกล้าตัดสินใจและเป็นตัวของตัวเอง

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประโนมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการ ประโนมข้อพิพาทในด้านองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้นำท้องถิ่น

2.1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประโนมข้อพิพาท พบว่า การให้ความ หมายของคำว่า “การประโนมข้อพิพาท” ส่วนใหญ่ไม่ตอบหรือตอบผิด เนื่องจากเป็นเรื่อง ที่ยากต่อการเข้าใจผู้ทำการประโนมข้อพิพาทส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายหรือเทียบเท่าและรับการอบรมเกี่ยวกับกฎหมายน้อยทำให้มีความรู้หรือวิธีการ ในการประนีประนอมน้อย การเข้าใจเกี่ยวกับการประโนมข้อพิพาท ในการประνομ

ข้อพิพาทควรจะเริ่มจากปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นการประนอมข้อพิพาทควรเน้นการพัฒนาวัตถุให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาจิตใจ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความต้องการในเรื่องของความเจริญทางวัตถุเพื่ออำนวยความสะดวกให้คนในตำบล/ชุมชน การประนอมข้อพิพาทใด ๆ ในหมู่บ้านจะขึ้นอยู่กับผู้ที่มีวิสัยทัศน์และคุณวุฒิหรือผู้ที่น่าเชื่อถือเป็นส่วนใหญ่ การประนอมข้อพิพาทคนในชุมชนควรคำนึงถึงความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน แต่ในส่วนความช่วยเหลือทางราชการก็ยังคงเป็นที่ต้องการเหมือนกันในบางกรณี ส่วนการประนอมข้อพิพาทในชุมชนท้องถิ่นให้ได้ผล ผู้ประนอมข้อพิพาทควรทำงานร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ในตำบล/ชุมชนเนื่องจากกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนส่วนมากมีข้อมูลของประชาชนในชุมชนและสำหรับจุดหมายปลายทางสุดท้ายของการประนอมข้อพิพาทจะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถปกครองตนเองได้อย่างดีความเป็นผู้นำในท้องถิ่น โดยเฉพาะเรื่องความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจนเป็นที่ยอมรับของคนในตำบล/ชุมชน

2.2 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการของชุมชน พบว่า เมื่อจัดคำตอบเป็นประเด็นสำคัญแล้ว จะได้ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาการทั้งเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ระบบการประนอมข้อพิพาทนอกศาล ผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท เห็นว่าระบบการประนอมข้อพิพาทเมื่อเกิดปัญหาและความต้องการแหล่งให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ สำนักงานอัยการจังหวัด และกระทรวงมหาดไทย ขั้นตอนการประนอมข้อพิพาท เมื่อเกิดปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือ ได้แก่ กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในชุมชน/ตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน บุคคลที่น่าเชื่อถือในชุมชน/ตำบล กรณีการประนอมข้อพิพาทยอมความไม่ได้ เมื่อเกิดปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือในการประนอมข้อพิพาท ได้แก่ สถานีตำรวจ เพื่อการไกล่เกลี่ย อีกรอบ การพัฒนาศักยภาพและความสามารถเมื่อต้องการพัฒนาทางด้านความสามารถในการประนอมข้อพิพาทแหล่งให้ความช่วยเหลืออันดับแรก ได้แก่ สำนักงานอัยการจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ กรมการปกครอง และสถานศึกษา สำหรับเรื่องงบประมาณในการดำเนินการประนอมข้อพิพาทนั้น ส่วนใหญ่ได้รับจากหน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และหน่วยงานเอกชน ในส่วนบุคคลหรือสถานที่ที่ให้ความช่วยเหลือ ในการประนอมข้อพิพาทของผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท สำนักงานอัยการจังหวัด ได้แก่ สำนักงานอัยการจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานอัยการจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานอัยการจังหวัดขอนแก่น ในส่วนที่ว่าการอำเภอ ได้แก่ ที่ว่าการอำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ ที่ว่าการอำเภอภูเขียว ที่ว่าการอำเภอแก้งคร้อ ที่ว่าการอำเภอคอนสาร ที่ว่าการอำเภอเกษตรสมบูรณ์ ที่ว่าการอำเภอจัตุรัส ที่ว่าการอำเภอหนองบัวแดง ในส่วนองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล ส่วนใหญ่ จะได้รับการสนับสนุนหรือช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล เสียส่วนใหญ่อาจเนื่องมาจากมีความใกล้ชิดกับผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท

2.3 ความเป็นผู้นำ พบว่า ในกรณีการทำงานส่วนรวมเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับเรื่องการจัดปัญหาความขัดแย้งทางสังคมมีส่วนร่วมมากที่สุด การปรึกษาหารือเรื่องต่างๆ ระหว่างชาวบ้านด้วยกันไม่เกี่ยวกับทางราชการผู้ประνομข้อพิพาท หรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาทสามารถพูดชี้แจงต่อเหตุการณ์ให้ชาวบ้านในตำบล/ชุมชนเชื่อถือและให้ปฏิบัติตาม ให้คำปรึกษาหารือต่างๆ แก่ชาวบ้านในระดับมากที่สุด ในการจัดปัญหาที่เกี่ยวกับความขัดแย้งในสังคมผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาทมักจะเป็นตัวตั้งตัวตีในการจัดการกับปัญหาและได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านในตำบล/ชุมชน การให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ถ้าจะให้ชาวบ้านในตำบล/ชุมชนทำอะไรใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำมาก่อน ผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาทจะเป็นคนแนะนำหรือชี้แนะและพาทำชาวบ้านมีเรื่องสงสัยหรือไม่เข้าใจเกี่ยวกับข่าวคราวต่างๆ นอกตำบล/ชุมชน รวมทั้งข่าวทางราชการ ผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาทเป็นผู้ที่ชาวบ้านชอบมาสอบถามหาข้อเท็จจริงอยู่เสมอ กรณีที่ชาวบ้านไปทำงานทำไกลๆ เช่น ในต่างจังหวัดในเมือง ในกรุงเทพฯ ชาวบ้านมักจะขอคำแนะนำจากผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาท ชาวบ้านมีปัญหาสำคัญๆ เช่น การทะเลาะวิวาท การแตกแยก การขัดแย้ง ฯลฯ ชาวบ้านในตำบล/ชุมชนมักจะมาปรึกษาหารือกับผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาท ลักษณะที่เป็นจริงสำหรับผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาท การได้รับเลือกให้เป็นกรรมการต่างๆ ในชุมชน/ตำบลหลายตำแหน่ง ความรู้สึกลำบากใจเมื่อไปทำการประνομข้อพิพาท ชาวบ้านในตำบล/ชุมชน การยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนคณะทำงานร่วมกันในการประνομข้อพิพาทผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาทมักจะตัดสินใจได้รวดเร็วและถูกต้องเสมอ เมื่อมีการประνομข้อพิพาทให้ผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาทมักจะอาสาเลือกการประνομข้อพิพาทที่ง่ายไม่รุนแรง การพยายามกระตุ้นเพื่อนๆ ให้มีความพยายามไม่ท้อถอยต่อการประνομข้อพิพาทของคนในท้องถิ่นให้มากกว่าเดิม ข้อพิพาทผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาทมีความมั่นใจเสมอว่าจะสามารถกระทำการสำเร็จได้

2.4 ความซื่อตรงต่อหน้าที่ พบว่า การเห็นด้วยกับแนวคิดหรือการกระทำในการที่ประνομข้อพิพาทคนในตำบล/ชุมชน บางคนไม่เป็นกลาง นิดๆ หน่อยๆ ก็ไม่น่าเสียหาย เพราะการทำงานไม่ได้รับเงินค่าตอบแทน ซึ่งเป็นแนวคิดที่ยังยึดเรื่องพรรคพวก การเข้าข้างญาติสนิท มิตรสหาย ไม่ถือเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ถือว่าการคิดเช่นนี้ไม่เป็นไปตามวิธีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมอย่างเป็นธรรม ตัวผู้ประνομข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประνομข้อพิพาท มีบ่อยครั้งที่ทำงานของส่วนร่วมจนไม่มีเวลาพักผ่อนเพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเป้าหมายการหยุดทำงานส่วนตัวไว้ก่อนเมื่อมีงานส่วน

รวม การเข้าประชุมปรึกษาหารือ ทุกครั้งเมื่อมีการประนอมข้อพิพาท การทำงานตาม ข้อตกลงในที่ประชุมอย่างเคร่งครัด เมื่อรู้ว่าจะเกิดความขัดแย้งในส่วนรวมที่รุนแรงใน ตำบล/ชุมชน มักจะวางแผนเพื่อหลีกเลี่ยงจากความยุ่งยาก รับมอบหมายให้รับผิดชอบใน หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในชุมชน จะทำได้ง่ายเรียบร้อย

2.5 ความมีจิตมุ่งมั่นที่จะประนอมข้อพิพาท พบว่า การเห็นด้วยกับแนวความคิดหรือการกระทำไม่มีอะไรที่ชาวบ้านจะช่วยกันทำไม่ได้งานการประนอมข้อพิพาทคน ในตำบล/ชุมชนเป็นเรื่องน่าปวดหัว เพราะต้องใช้ความอดทน อดกลั้นและความยุติธรรม เป็นอย่างมาก การประนอมข้อพิพาทในชุมชนท้องถิ่นถ้าราชการหรือส่วนกลางไม่ช่วยก็ไม่ มีทางสำเร็จตัวตนของผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาทชอบทำงาน ที่ยากและทำหาย ยอมสละอะไรหลายอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ ชอบทำการงาน ที่ต้องอาศัยการเสี่ยงบ่อย ๆ เมื่อทำอะไรแล้วจะต้องทำต่อไปจนสำเร็จ ชอบตั้งความหวังสูง แล้วพยายามทำตามความหวังนั้นถือว่าการทำทุกอย่างยอมมีอุปสรรคเป็นธรรมดา การทำงานมักจะวางแผนอย่างระมัดระวัง เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย เวลาทำอะไรมัก จะทำให้เสร็จก่อนแล้วจึงจะหยุดพัก

2.6 ความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่า การเห็นด้วยกับแนวความคิดและวิธีการ การยอมแพ้ทำให้สบายใจดีกว่าการต่อสู้ที่ตนเองดีกว่าฟังคนความสำเร็จขึ้นอยู่กับดวง ลักษณะปกติของผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท รู้สึกไม่สบายใจ เมื่อเดินเข้าไปในหมู่บ้านมาก ๆ กลัวตัดสินใจทำอะไรลงไป ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเสี่ยงต่ออันตราย รู้สึกประหม่าเสี่ยงลงขณะที่พูดต่อหน้าคนมาก ๆ มีความหวังอย่างแรงกล้าว่าจะประสบความสำเร็จและความก้าวหน้าในการทำงาน ชอบทำงานตามคำสั่ง คิดว่าบุคลิกและท่าทาง ของตนเองไม่ดีพอ แน่ใจในการตัดสินใจของตนเองเสมอ

2.7 ทศนคติแบบประชาธิปไตย พบว่า การเห็นด้วยกับแนวความคิดหรือวิธีการ ตามปรกติคนมักจะชอบร่วมมือช่วยเหลือเพื่อซึ่งกันและกันไม่ควรให้สิทธิเสมอภาคแก่ คนทุกคน เพราะคนเราเกิดมาไม่เท่ากัน การเมืองเป็นเรื่องสกปรก คนที่ต้องการความบริสุทธิ์ ไม่ควรยุ่งกับการเมือง การทำงานกับคนหลายคนทำให้งานชักช้าเกิดการเอาัดเอาเปรียบ กันเราไม่ควรสนใจปัญหาของคนอื่น トラบใดที่เรายังแก้ไขปัญหาของตัวเองไม่เรียบร้อย ลักษณะปกติของผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท หน้าที่จะทำงาน คนเดียวมากกว่าที่จะทำงานเป็นกลุ่ม ถ้างานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับนิสัยและความถนัด มักจะไม่รับผิดชอบ การเห็นว่าสิ่งที่ทำคิดถูกต้องแล้วจะไม่สนใจว่าใครจะเห็นด้วยหรือไม่

3. ผลการวิเคราะห์รูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น

3.1 ด้านเวลา สถานที่ และค่าใช้จ่าย พบว่า การจัดฝึกอบรมผู้ประนอม ข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท คิดว่าวิธีการที่เหมาะสมและสามารถ

ปฏิบัตินั้น จัดฝึกอบรมหลังที่ได้รับการมอบหมายหรือแต่งตั้งให้เป็นผู้ประนอมข้อพิพาท ปฏิบัติงาน จัดฝึกอบรมเมื่อ ผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท เข้าปฏิบัติหน้าที่แล้ว การฝึกอบรมก่อนผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาทจะปฏิบัติหน้าที่ควรฝึกอบรมก่อนจะปฏิบัติหน้าที่ต้องจัด 6 วัน การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือฝึกอบรมทบทวน หรือ ฝึกอบรมเพิ่มเติมนั้นควรจัดในการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือฝึกอบรมทบทวนเพิ่มเติมนั้นมีความเห็นให้จัดตามความเหมาะสม การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ หรือการฝึกอบรมทบทวน หรือ ฝึกอบรมเพิ่มเติมนั้นควรจัดช่วงหลังเก็บเกี่ยว การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ หรือฝึกอบรมทบทวน หรือการฝึกอบรมเพิ่มเติมควร จัดขึ้นตามความจำเป็นปัญหาการขัดแย้งที่เกิดขึ้น และความต้องการแก้ไขปัญหา สถานที่ฝึกอบรมจัดฝึกอบรมผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาทควรจัดฝึกอบรมเป็นจุด โดยให้ผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท หลาย ๆ หมู่บ้านมาฝึกอบรมรวมกัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง หรือจัดฝึกอบรมตามศูนย์หรือสถาบันนั้น และเนื่องจากงบประมาณทางราชการมีจำกัด ดังนั้นการฝึกอบรมควรจะให้ ผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท ได้มีส่วนออกค่าใช้จ่ายเป็นบางส่วน ในการไปดูงานนอกสถานที่ ผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท ควรออกค่าใช้จ่ายในการไปดูงานนอกสถานที่เอง ผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท ควรออกค่าอาหารในระหว่างฝึกอบรมเอง เป็นการเสียค่าใช้จ่ายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และเห็นสมควร ออกค่าใช้จ่ายเองในกรณีที่เชิญผู้ที่มีความชำนาญพิเศษมาให้ความรู้ตามที่ผู้ประนอมข้อพิพาทต้องการ

3.2 เนื้อหาสาระ พบว่า ผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาทมี ความต้องการและสนใจนั้น เกี่ยวกับการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประนอมข้อพิพาท ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขจัดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตำบล/ชุมชนและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการ ไกล่เกลี่ยประนีประนอมพร้อมทั้งวิธีช่วยกันแก้ปัญหาพร้อมกัน ความรู้เกี่ยวกับวิธีและขั้นตอนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทนอกศาลและความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ประชาชนควรทราบ รวมถึงความรู้เกี่ยวกับวิธีการแบบใหม่ ๆ ในการลดความขัดแย้งในสังคม

3.3 วิธีสอนและกิจกรรม พบว่า ในการฝึกอบรมผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท วิธีสอนและกิจกรรมที่เหมาะสมนั้นเกี่ยวกับการฟังคำบรรยายหรือคำอธิบายจากผู้รู้ในด้านการประนอมข้อพิพาท ส่วนใหญ่ การฟังคำบรรยายจากผู้รู้ในการประนอมข้อพิพาทนั้น อยู่ในระดับเป็นที่ต้องการมากที่สุด และในกรณีเกี่ยวกับการพาผู้ประนอมข้อพิพาทไปเยี่ยมชมสถานที่ที่มีประโยชน์ต่อการประนอมข้อพิพาทเป็นสิ่งที่ผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาทมีความเห็น

เป็นกลาง ๆ การเชิญผู้ที่มีความรู้และความชำนาญเรื่องการใกล้เคียงประนีประนอมข้อพิพาท มาแสดงวิธีการหรือแสดงผลที่เชิญผู้ที่มีความรู้และความชำนาญเรื่องการประนอมเกิดขึ้นโดยลงมือเชิงปฏิบัติการให้เห็นด้วยตนเองผู้นำส่วนใหญ่เห็นด้วยเป็นอย่างมากหลาย ๆ คนร่วมแสดงความคิดเห็นให้ผู้ประนอมข้อพิพาท หรือ คณะกรรมการประนอมข้อพิพาทได้ความรู้และแนวความคิด ส่วนใหญ่ก็เห็นด้วยจะมีการแสดงทัศนคติแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันในแต่ละตำบล/ชุมชน การจัดแบ่งผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาทเห็นด้วยกับการเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันหรือช่วยกันปฏิบัติการเชิงปฏิบัติการตามที่ได้รับมอบหมายจะได้หลากหลายแนวความคิดการจัดให้ผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาทฝึกปฏิบัติจริง ๆ ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับ ปานกลาง และส่วนใหญ่ให้มีการจัดรายการทางวิทยุกระจายเสียง ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาทการใช้เครื่องมือที่ทันสมัยช่วยในการฝึกอบรมเป็น ส่วนใหญ่ ในการฝึกอบรมผู้ประนอมข้อพิพาทคิดว่าวิธีสอนและกิจกรรมควรมีการจัดทำหนังสือคู่มือวิธีการประนอมข้อพิพาทให้ผู้ประนอมข้อพิพาทหรือคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท มีไว้ประจำตัวทุกคน แต่ไม่เห็นด้วยกับการจัดพาไปเยี่ยมคณะทำงานเกี่ยวกับการประนอมข้อพิพาท ณ ตำบล/ชุมชนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการใกล้เคียงประนีประนอมข้อพิพาท อาจจะเป็นเพราะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

การจัดหารูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการประนอมข้อพิพาทในเขตจังหวัดชัยภูมิ ยุทธวิธี หมายถึง วิธีการที่จะทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุผลสำเร็จ ดังนั้นยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการประนอมข้อพิพาทนี้จึงหมายถึงวิธีการที่จะฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะเป็นผู้นำท้องถิ่นที่ดี และเอื้อต่อการลดความขัดแย้งในตำบล/ชุมชนในเขตจังหวัดชัยภูมิ โดยเฉพาะเป้าหมายของการฝึกอบรมจะต้องพัฒนาองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้เข้าร่วมถึงวิธีการจัดการฝึกอบรม ในด้านองค์ประกอบเชิงมนุษย์นั้นความเป็นผู้มีกุศลจิตสูง โดยมีพฤติกรรมที่ขอช่วยเหลือผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนมีจิตใจฝักใฝ่อยู่กับงานของส่วนรวมห่วงใย ช่วยเหลือผู้อื่นและในด้านวิธีการจัดการฝึกอบรมเนื้อหาสาระในการฝึกอบรมต้องเลือกสรรวิชาความรู้พร้อมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เข้ารับการฝึกควรรู้และควรมีประสบการณ์อะไรบ้าง โดยเฉพาะผู้นำหรือผู้ทำการประนอมข้อพิพาทในเขตจังหวัดชัยภูมิ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าเป็นส่วนใหญ่ และได้รับการอบรมสัมมนาทางด้านกฎหมายน้อยทำให้มีความรู้เกี่ยวกับการใกล้เคียงประนีประนอมข้อพิพาทได้มาก จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องควรเน้นในการจัดรูปแบบของวิธีการและรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ